

Civiele Bescherming - definities en toepassingsgebied

Pilootdepartement: FOD Binnenlandse Zaken

Werkdocument 31 a

I. TOE TE PASSEN BEPALINGEN

A. Rechtsgrond

1. Internationaal recht

Hoofdstuk VI van Titel IV - Afdeling I van het Eerste Aanvullend Protocol heeft betrekking op de civiele bescherming. Zeven artikelen gaan in het bijzonder over:

artikel 61 - Definities en toepassingsgebied.

artikel 62 - Algemene bescherming.

artikel 63 - Civiele bescherming in bezette gebieden.

artikel 64 - Burgerinstellingen voor de civiele bescherming behorende tot neutrale Staten of andere Staten die geen Partij zijn bij het conflict, en internationale coördinerende instellingen.

artikel 65 - Beëindiging van de bescherming.

artikel 66 - Identificatie.

artikel 67 - Leden van de strijdkrachten en militaire formaties die zijn ingedeeld bij instellingen voor de civiele bescherming.

Werkdocument nr. 31 a is gewijd aan de definities en aan het toepassingsgebied (artikel 61).

Werkdocument nr. 31 b is gewijd aan de algemene bescherming, de identificatie en de beëindiging van deze bescherming (artikelen 62, 65 en 66).

Werkdocument nr. 31 c is gewijd aan de leden van de strijdkrachten en militaire formaties die zijn ingedeeld bij instellingen voor de civiele bescherming.

De artikelen 63 en 64 maken geen deel uit van een bijzondere studie, maar hun inhoud zal worden behandeld in het onderricht dat aan het personeel van de instellingen voor de civiele bescherming wordt gegeven en dat erkend is door de bevoegde overheid.

Aanvullend Protocol I bepaalt in zijn artikel 61 de uitdrukking "civiele bescherming" en somt de taken die noodzakelijk zijn voor het vervullen van deze functie op. De volgende uitdrukkingen en begrippen worden eveneens gedefinieerd: "*instellingen voor de civiele bescherming*", "*personeel*" en "*materieel*" van de instellingen.

2. Nationaal recht

- a) Wet van 16 april 1986 houdende aanneming van de Aanvullende Protocollen. (BS 7 november 1986 en 22 november 1986)
- b) Wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid (BS 31.07.2007)
- c) Wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende medische hulpverlening (BS 25 juli 1964)
- d) Koninklijk Besluit van 11 maart 1954 houdende statuut van het Korps burgerlijke bescherming. (BS 18 maart 1954)
- e) Koninklijk Besluit van 10 juni 2014 tot belpaling van de opdrachten en taken van de civiele veiligheid uitgevoerd door hulpverleningszones en de operationele eenheden van de civiele bescherming en tot wijziging van het koninklijk besluit van 16 februari 2006 betreffende de nood-en interventie plannen (BS 17.07.2014)
- f) Koninklijk Besluit van 25 april 2014 tot vaststelling van de modaliteiten van de opvorderingsbevoegdheid bedoeld in artikel 181 van de wet van 15 mei 2007 betreffende de Civiele Veiligheid (BS 27.11.2014)

B. Analyse van te nemen maatregelen

Alhoewel instellingen voor de civiele bescherming vaak reeds bestaan in vredetijd, zijn de rechten en de plichten, die door het Eerste Aanvullend Protocol (artikelen 61 tot 67) worden opgelegd, enkel van kracht in situaties van gewapende conflicten. De Staten worden geenszins verplicht de structuren van hun civiele bescherming in vredetijd aan te passen, maar het kan noodzakelijk zijn in tijden van gewapend conflict deze structuren aan te passen aan de vereisten die worden gesteld door Protocol I. Aangezien de lijst van de taken die zijn opgenomen in artikel 61, beperkend is, moet men zich houden aan het vervullen van al deze taken, of toch van het merendeel ervan, en dan moeten ze nog strikt humanitair zijn. Elke deelname aan de oorlogsactiviteit wordt verboden, dus is elke steun aan de strijdkrachten uitgesloten (zie ook artikel 65).

De herkenbaarheid van de instellingen en het personeel die de taken van de civiele bescherming uitoefenen, alsook van het materieel met inbegrip van de voor het vervullen van die taken gebruikte transportmiddelen, moet worden verzekerd.

II. BETROKKEN DEPARTEMENTEN

- A. FOD Binnenlandse Zaken
- B. FOD Volksgezondheid

III. BUDGETTAIRE WEERSLAG

De uitvoeringsmaatregelen blijken geen andere budgettaire weerslag te hebben dan de weerslag die tot de normale werking van de betrokken overheden behoort.

IV. STAND VAN ZAKEN

A. Definitie en toepassingsgebied volgens het protocol I

Krachtens artikel 61 van het aanvullend protocol betekent de term “*Civiele bescherming*” de vervulling van alle of sommige van de hieronder genoemde humanitaire taken, die ten doel hebben de burgerbevolking tegen de gevaren van de vijandelijkheden of van rampen te beschermen en haar te helpen zich van de onmiddellijke gevolgen daarvan te herstellen, alsmede ervoor te zorgen dat de voor haar voortbestaan noodzakelijke omstandigheden aanwezig zijn”.

Deze taken zijn:

- 1° alarmdienst;
- 2° evacuatie;
- 3° ter beschikking stellen en beheer van schuilplaatsen;
- 4° organisatie van verduisteringsmaatregelen;
- 5° redding;
- 6° geneeskundige diensten, met inbegrip van eerste hulp en geestelijke bijstand;
- 7° brandbestrijding;
- 8° opsporing en signalisatie van gevarenczones;
- 9° ontsmetting en soortgelijke beschermingsmaatregelen;
- 10° het verschaffen van huisvesting en –bevoorrading;
- 11° bijstand in geval van nood bij het herstel en de handhaving van de orde in getroffen gebieden;
- 12° dringend herstel van den onmisbare diensten van openbaar nut;
- 13° dringende lijkverzorging;
- 14° bijstand bij het behoud van de goederen die essentieel zijn voor het overleven;
- 15° aanvullende activiteiten die noodzakelijk zijn om een van de bovenvermelde taken te vervullen, met inbegrip van planning en organisatie zonder zich daartoe te beperken.

Deze taken van civiele bescherming vallen, indien nodig, onder de bevoegdheden van de hulpverleningszones, de diensten van de civiele bescherming en de diensten die bijdragen tot de dringende medische hulpverlening.

In België voert het Belgische Rode Kruis in het bijzonder activiteiten van eerste hulp uit. In het kader van de toepassing van de wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende medische hulpverlening, verzorgt het, volgens bepaalde voorwaarden, de hulpverlening en het ziekenhuisvervoer.

B. Bepalingen voorzien door het nationaal recht

In het Belgisch recht is het de wet van 15 mei 2007 die de fundamentele principes ter zake bevat. Naast de bepalingen die altijd van toepassing zijn, bevat de wet ook specifieke maatregelen in oorlogstijd.

1. Definitie en opdrachten

Artikel 3 van de wet omschrijft de civiele veiligheid als “ *alle civiele maatregelen en middelen nodig voor het volbrengen van de opdrachten vermeld in de wet om te allen tijde personen en hun goederen en leefomgeving ter hulp te komen en te beschermen*”

De algemene opdrachten van de operationele diensten van de civiele veiligheid (de brandweer- en reddingsposten van de hulpverleningszones, en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming) worden in artikel 11 opgesomd:

1° de redding van en de bijstand aan personen in bedreigende omstandigheden en de bescherming van hun goederen;

2° de dringende geneeskundige hulpverlening zoals bepaald in artikel 1 van de wet van 8 juli 1964 betreffende de dringende geneeskundige hulpverlening;

3° de bestrijding van brand en ontploffing en hun gevolgen;

4° de bestrijding van vervuiling en van het vrijkomen van gevaarlijke stoffen met inbegrip van radioactieve stoffen en ioniserende straling;

5° de logistieke ondersteuning.

De verdeling van de opdrachten tussen de operationele diensten word door het bovenvermelde Koninklijk Besluit van 10 juni 2014 bepaald.

2. Opvordering en evacuatie

Krachtens artikel 181 van de wet, is een bevoegdheid van opvordering van de personen en zaken die hij nodig acht aan de minister of zijn afgevaardigde toegekend, bij interventies in het kader van de opdrachten bovenvermeld, in afwezigheid van beschikbare openbare diensten en bij gebrek aan voldoende middelen. Dezelfde bevoegdheid wordt verleend aan de burgemeester, alsook aan de zonecommandant en, bij delegatie van deze laatste, aan de officieren tijdens interventies van deze diensten in het kader van hun opdrachten.

De procedure en de nadere regels van de opvordering worden door de Koning vastgelegd (Koninklijk Besluit van 25 april 2014 tot vaststelling van de modaliteiten van de opvorderingsbevoegdheid bedoeld in artikel 181 van de wet van 15 mei 2007 betreffende de Civiele Veiligheid).

Bovendien stipuleert artikel 182 dat “*De minister of zijn gemachtigde kan in geval van dreigende omstandigheden de bevolking, ter verzekering van haar bescherming, verplichten zich te verwijderen van plaatsen of streken, die bijzonder blootgesteld, bedreigd of getroffen zijn, en degenen die bij deze maatregelen betrokken zijn een voorlopige verblijfplaats aanwijzen; om dezelfde reden kan hij iedere verplaatsing of elk verkeer van de bevolking verbieden.*

“Dezelfde bevoegdheid wordt toegekend aan de burgemeester.”

Deze artikelen kunnen zowel in vreedetijd als in oorlogstijd toegepast worden.

3. Bijzondere bepalingen inzake oorlogstijd

Bovendien voorziet de wet van 15 mei 2007, onder zijn titel XII, bijzondere bepalingen inzake oorlogstijd

“In geval van oorlog omvat de civiele veiligheid alle civiele maatregelen en middelen om de bescherming en het voortbestaan van de bevolking en het behoud van het nationaal patrimonium te verzekeren”. (Art. 183)

“De Koning kan, met het oog op bescherming tegen oorlogshandelingen, voorschrijven dat in onroerende goederen speciale plaatsen worden ingericht” (Art. 184.).

Bovendien is in oorlogstijd ook de inlijving van ambtswege door de Koning van de inwoners in de diensten van de civiele bescherming, en de inlijving door de burgemeester, binnen de grenzen vastgelegd door de Koning, van de inwoners van de gemeente in de hulpverleningszone die de gemeente bedient (art. 185 en 186) voorzien.

- **De Belgische bepalingen voorzien een vastgelegd en zeer volledig kader in dit domein**

V. VOORSTELLEN VAN BESLISSING

De opportuniteit onderzoeken om reeds in vreedstijd enkele maatregelen uit te vaardigen die in het bijzonder van toepassing zijn bij gewapende conflicten, om een maximale uitvoering van de bepalingen van het Protocol te waarborgen

VI. LAATSTE BIJWERKING

Februari 2017

VII. DATUM VAN GOEDKEURING DOOR DE ICHR

9 Maart 2017

VIII. BIJLAGEN

/